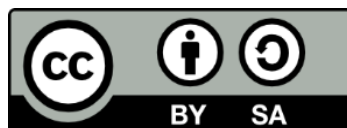

ΣΕΡΒΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ IV

Ενότητα 5: Τα Άκλιτα μέρη του λόγου

Μπορόβας Γεώργιος

Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Σκοποί ενότητας

Τα άκλιτα μέρη του λόγου της Σερβικής Γλώσσας
(Nepromenljive vrste reči)

Περιεχόμενα ενότητας

- Τα Άκλιτα μέρη του λόγου
 - Τα επιρρήματα - Prilozi
 - Οι Προθέσεις - Predlozi
 - Ο συνδυασμός των επιρρημάτων με τις πτώσεις και η χρήση τους.
 - Σύνδεσμοι - Konjunktori.
 - Τα μόρια - partikule .

Τα Άκλιτα μέρη του λόγου

Είναι οι λέξεις εκείνες οι οποίες δεν παρουσιάζουν καμία αλλαγή στις καταλήξεις τους και χρησιμοποιούνται στο λόγο ως έχουν.

Τα επιρρήματα - Prilozi

Τα επιρρήματα είναι εκείνες οι λέξεις οι οποίες όταν αναφέρονται στα ρήματα προσδιορίζουν τον τόπο, το χρόνο και τον τρόπο τέλεσης μίας πράξης, ενώ όταν αναφέρονται σε επίθετα ή επιρρήματα προσδιορίζουν το βαθμό του χαρακτηριστικού ή της ιδιότητας που προσδιορίζεται από το επίθετο ή το επίρρημα.
π.χ. **Juče** sam spavao ceo noć. ή ona je **mnogo** lepa devojka

Τα επιρρήματα - Prilozi

Τα επιρρήματα στη Σερβική Γλώσσα μπορούν να κατηγοριοποιηθούν ως έξης: α) Τοπικά β) Χρονικά γ) τροπικά δ) ποσοτικά ε) της Αιτίας

Τα επιρρήματα - Prilozi

- Τα τοπικά επιρρήματα είναι:
Ovde, tu, onde, onamo, tamo, ovamo, napred, nazad, levo, desno, gore, dole, ovuda, odavde, negde, nigde, svugde, odkle, unutra, napolju.
- Τα χρονικά επιρρήματα είναι:
sad(a), tad(a), onda, juče, danas, sutra, uveče, ujutro, nekad, nikad, sinoć, ubrzo, odmah, danju, skoro, davno, rano, kasno, obično, ponekad, uvek, često...
- Τα τροπικά επιρρήματα είναι:
Ovako, tako, onako, nekako, svakako, ikako, brzo, sporo, lepo, dobro, ruzno, teško, p eške, izvrsno.
- Τα ποσοτικά επιρρήματα είναι:
onoliko, toliko, onoliko, nekoliko, mnogo, malo, puno, dovoljno, dosta, još, suviše, sa svim, veoma, vrlo.
- Τα επιρρήματα της αιτίας είναι: zato, stoga.

Πηγή: Ksenija Zmijanac, Γραμματική της Σερβικής Γλώσσας με ασκήσεις, Εκδόσεις Γερμανός, Θεσσαλονίκη 2013

Οι Προθέσεις - Predlozi

- Προθέσεις είναι άκλιτες λέξεις που μπορούν να βρίσκονται σε σχέση με ουσιαστικό, επίθετο, αντωνυμία, ή σπάνια με άλλες προθέσεις.

Οι Προθέσεις - Predlozi

<i>bez</i> _{gen}	<i>niz(a)</i> _{ak}	<i>s(a)</i> _{gen/inst}
<i>blizu</i> _{gen}	<i>niže</i> _{gen}	<i>saglasno</i> _{dat}
<i>čelo</i> _{gen} (zastarelo)	<i>o</i> _{ak/lok}	<i>saobrazno</i> _{dat}
<i>do</i> _{gen}	<i>od</i> _{gen}	<i>sem</i> _{gen}
<i>dno</i> _{gen}	<i>oko</i> _{gen}	<i>shodno</i> _{dat}
<i>dovrh</i> _{gen}	<i>okolo</i> _{gen}	<i>silom</i> _{gen}
<i>duž</i> _{gen}	<i>osim</i> _{gen}	<i>skraj</i> _{gen}
<i>ispod</i> _{gen}	<i>po</i> _{ak/lok}	<i>sledstveno</i> _{dat}
<i>ispred</i> _{gen}	<i>početkom</i> _{gen}	<i>slično</i> _{dat}
<i>iz</i> _{gen}	<i>pod(a)</i> _{ak/inst}	<i>sred</i> _{gen}
<i>iza</i> _{gen}	<i>podno</i> _{gen}	<i>sredinom</i> _{gen}
<i>između</i> _{gen}	<i>pokraj</i> _{gen}	<i>suprotno</i> _{dat}
<i>iznad</i> _{gen}	<i>polovinom</i> _{gen}	<i>tokom</i> _{gen}
<i>izvan</i> _{gen}	<i>pomoću</i> _{gen}	<i>u</i> _{gen/ak/lok}
<i>k(a)</i> _{dat}	<i>poput</i> _{gen}	<i>udno</i> _{gen}
<i>kod</i> _{gen}	<i>pored</i> _{gen}	<i>uinat</i> _{dat}
<i>kraj</i> _{gen}	<i>posle</i> _{gen}	<i>ukraj</i> _{gen}
<i>krajem</i> _{gen}	<i>posred</i> _{gen}	<i>umesto</i> _{gen}
<i>kroz(a)</i> _{ak}	<i>posredstvom</i> _{gen}	<i>unutar</i> _{gen}
<i>među</i> _{ak/inst}	<i>posredovanjem</i> _{gen}	<i>uoči</i> _{gen}
<i>mesto</i> _{gen}	<i>potkraj</i> _{gen}	<i>uprkos</i> _{gen/dat/pre/post}
<i>mimo</i> _{gen}	<i>poviše</i> _{gen}	<i>usled</i> _{gen}
<i>na</i> _{ak/lok}	<i>povodom</i> _{gen}	<i>usred</i> _{gen}
<i>nad(a)</i> _{ak/inst}	<i>povrh</i> _{gen}	<i>usuprot</i> _{gen}
<i>nadno</i> _{gen}	<i>pozadi</i> _{gen}	<i>ususret</i> _{dat}
<i>nadohvat</i> _{gen}	<i>pre</i> _{gen}	<i>uvrh</i> _{gen}
<i>nadomak</i> _{gen/dat}	<i>pred(a)</i> _{ak/inst}	<i>uz(a)</i> _{ak}
<i>nakon</i> _{gen}	<i>preko</i> _{gen}	<i>uzduž</i> _{gen}
<i>nakraj</i> _{gen}	<i>prema</i> _{dat/inst}	<i>van</i> _{gen}
<i>namesito</i> _{gen}	<i>pri</i> _{lok}	<i>više</i> _{gen}
<i>napram(a)</i> _{gen}	<i>prilikom</i> _{gen}	<i>vrh</i> _{gen}
<i>naspram</i> _{gen}	<i>protiv(u)</i> _{gen}	<i>Za</i> _{gen/ak/inst}
<i>nasred</i> _{gen}	<i>put</i> _{gen}	<i>zarad(i)</i> _{gen}
<i>nasuprot</i> _{gen}	<i>putem</i> _{gen}	<i>zastlugom</i> _{gen}
<i>navrh</i> _{gen}	<i>rad(i)</i> _{gen/pre/post}	<i>zbog</i> _{gen}

Πηγή: Pavica Mrazović, Gramatika Srpskog Jezika za Strance, Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića, Sremski Karlovci - Novi Sad, 2009

Οι Προθέσεις - Predlozi

Πτώση / Παдеж

Номинатив

Генитив

Датив

Акузатив

Вокатив

Инструментал

Локатив

Прохέσεις / Предлози

од , до, из, са, испред, иза, између, изнад, испод, близу, , поред, крај, дуж, преко, усред/насред, око, ван/изван, пр
 уочи, због, ради, без, осим/сем, (у)место, надамак, током

к(а), према, упркос, насупрот, надамак

кроз, уз, низ, на, у, о, међу, над, под, пред, за,

са, за, међу, над, под, пред

на, у, по, о, према

bez ozira na_{ak}

iz razloga_{gen}

na bazi_{gen}

na čelu_{sa_{inst}}

na ime_{gen}

na nivou_{gen}

na planu_{gen}

na osnovici_{gen}

na osnovu_{gen}

na području_{gen}

na polju_{gen}

na račun_{gen}

na štetu_{gen}

na temelju_{gen}

na temu_{gen}

na užtrb_{gen}

od strane_{gen}

po cemu_{gen}

po imenu_{nom}

(npr. Marija)

po uzoru na_{ak}

pod dejstvom_{gen}

pod okolnostima_{gen}

pod pretpostavkom_{gen}

pod uslovom_{gen}

pod uticajem_{gen}

pod vidom_{gen}

sa stanovišta/stajališta_{gen}

sa strane_{gen}

s aspekta_{gen}

sa ciljem_{gen}

s gledišta_{gen}

s izuzetkom_{gen}

s obzirom na_{ak}

u cilju_{gen}

u čast_{gen}

u doba_{gen}

u domenu_{gen}

u društvu sa_{inst}

u duhu_{gen}

u dužini od_{gen}

u formi_{gen}

u granicama_{gen}

u ime_{gen}

u interesu_{gen}

u iznosu od_{gen}

u korist_{gen}

u momentu_{gen}

u obliku_{gen}

u odnosu na_{ak}

u oblasti_{gen}

u okviru_{gen}

u periodu_{gen}

u (po) pitanju_{gen}

u pogledu_{gen}

u pogledu na_{ak}

u poređenju sa_{inst}

u pravcu_{gen}

u prilog_{gen/dat}

u prisutnosti_{gen}

u razdoblju_{gen}

u razmaku od_{gen}

u roku od_{gen}

u saglasnosti sa_{inst}

u sastavu_{gen}

u sferi_{gen}

u skladu sa_{inst}

u sklopu_{gen}

u slavu_{gen}

u slučaju_{gen}

u smeru_{gen}

u smislu_{gen}

u srazmeri sa_{inst}

u stilu_{gen}

u suprotnosti sa_{inst}

u svetlu_{gen}

u svojstvu_{gen}

u svrhu_{gen}

u tonu_{gen}

u trajanju od_{gen}

u trenutku_{gen}

u uslovima_{gen}

u veličini od_{gen}

u vezi sa_{inst}

u vidu_{gen}

u visini od_{gen}

u vremenu_{gen}

u zavisnosti od_{gen}

u znak_{gen}

u znaku_{gen}

za vreme_{gen}

Πηγή: Pavica Mrzović, Gramatika Srpskog Jezika za Strance, Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića, Sremski Karlovci - Novi Sad, 2009

Ο Συνδυασμός των προθέσεων με τις πτώσεις και η χρήση τους

Predlog **u** upravlja:

1. GENITIVOM kada se označava:

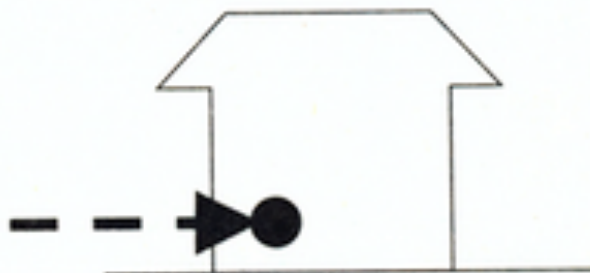
– pripadanje (čest je u toj službi u narodnoj poeziji, a u savremenom jeziku češći je u pisanom nego u govornom jeziku:

Ona je jedinica u m a j k e. (= Ona je majčina jedinica).

On je jedan od najznačajnijih naučnika u n a s. (= On je jedan od naših najznačajnijih naučnika).

2. AKUZATIVOM kada se označava:

– mesto, kao cilj kretanja:

On ulazi u kuću.

– vreme:

Došao je u ranu zoru.

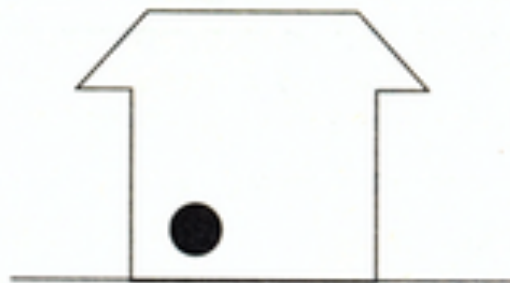
Πηγή: Pavica Mrzović, Gramatika Srpskog Jezika za Strance, Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića, Sremski Karlovci - Novi Sad, 2009

Ο Συνδυασμός των προθέσεων με ΤΙΣ ΠΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ Η ΧΡΗΣΗ ΤΟΥΣ

- ili bez specifičnog značenja:
*Svi su govorili **u** jedan glas.*
*Pijem **u** tvoje zdravlje.*
*Otišao je **u** glumce.*

3. LOKATIVOM kada se označava:

- mesto radnje, zbivanja, stanja:

*On sedi **u** kući.*

- vreme:
*Temperatura je pala na nulu **u** roku od dva sata.*
- ili bez specifičnog značenja:
*Vraćam se **u** trijumfu.*

Πηγή: Pavica Mrzović, Gramatika Srpskog Jezika za Strance, Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića, Sremski Karlovci - Novi Sad, 2009

Ο Συνδυασμός των προθέσεων με τις πτώσεις και η χρήση τους

Predlog *za* upravlja:

1. GENITIVOM kada se označava:

– vreme:

Sve je bilo lepše za moje mladosti.

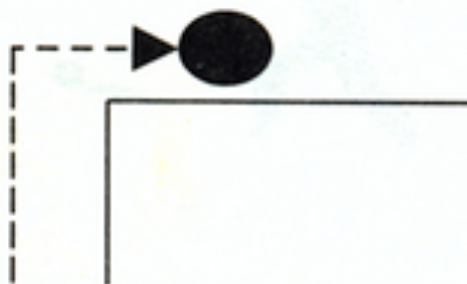
Napomena:

Određivanje vremena genitivom sa predlogom *za*, iako se nalazi u delima savremenih pisaca, oseća se kao arhaično i knjiško u većini krajeva gde se govori srpski. U ovom slučaju se radije upotrebljava složeni predlog *za vreme*, pa bi gornji primer glasio:

Sve je bilo lepše za vreme moje mladosti.

2. AKUZATIVOM kada se označava:

– mesto iza koga se kretanje nastavlja ili završava:

Skrenuo je za uga o ulice.

Πηγή: Pavica Mrzović, Gramatika Srpskog Jezika za Strance, Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića, Sremski Karlovci - Novi Sad, 2009

Ο Συνδυασμός των προθέσεων με ΤΙΣ ΠΤΩΣΕΙΣ και η χρήση τους

ili mesto kao odredište kretanja:

R i j e k a

On ide za R i j e k u.

– vreme, vremenska mera:

Dolazim za j e d a n s a t (= posle jednog sata).

– ili bez specifičnog značenja:

Nije mogla da uči za l e k a r a.

Kupila je poklon za b r a t a.

Πηγή: Pavica Mrzović, Gramatika Srpskog Jezika za Strance, Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića, Sremski Karlovci - Novi Sad, 2009

Ο Συνδυασμός των προθέσεων με ΤΙΣ ΠΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ Η ΧΡΗΣΗ ΤΟΥΣ

3. INSTRUMENTALOM kada se označava:

– mesto iza nečega:

*On čeka **za** u g l o m.*

– mesto s ove ili one strane obično uz imenicu *sto*:

*Sedeli su **za** s t o l o m.*

– upravljenost ka imenovanom pojmu koji se kreće ispred subjekta rečenice:

*Fudbaler je potrčao **za** l o p t o m.*

– vreme:

***Za** r u č k o m su svi čekali. (Za vreme ručka...)*

*Dan **za** d a n o m, nedelja **za** n e d e l j o m... (Dan dolazi posle dana...)*

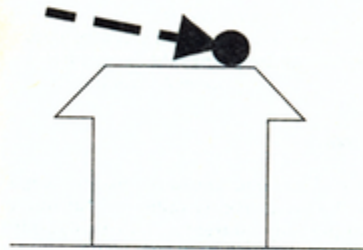
Πηγή: Pavica Mrazović, Gramatika Srpskog Jezika za Strance, Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića, Sremski Karlovci - Novi Sad, 2009

Ο Συνδυασμός των προθέσεων με τις πτώσεις και η χρήση τους

na o, po; među, nad, pod, pred; s(a); prema; blizu, nadomak, nadohvat, nasuprot, uprkos/usprkos.

Predlozi **na, o i po** upravljaju:

1. AKUZATIVOM kada se označava:
– cilj kretanja ili aktivnosti:

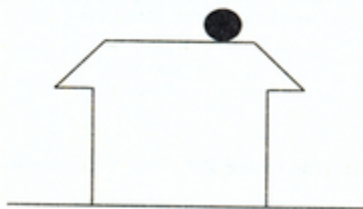

*Ptica sleće **na** krov.
Svraćiću **po** majku.*

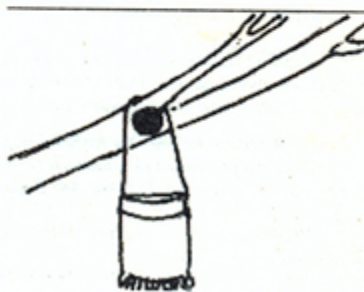

*Okačila je torbu **o** granu.*

2. LOKATIVOM kada se označava:
– mesto radnje:

*Ptica sedi **na** krovu.*

*Torba visi **o** grani.*

Πηγή: Pavica Mrzović, Gramatika Srpskog Jezika za Strance, Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića, Sremski Karlovci - Novi Sad, 2009

Ο Συνδυασμός των προθέσεων με τις πτώσεις και η χρήση τους

– kretanje po mestu:

On šeta po gradu.

Predlozima *na, o, po*, uz određene padeže kojima upravljaju, može se označiti i

– vreme:

Doći će na proleće.
Sneg je pao o Božiću.
Svратиću po ruku.

– ili nešto drugo – bez specifičnog značenja:

Obukao se na brzinu.
Govorio je o svom radu.
Po mom mišljenju to nije ništa strašno.

Iz ranije izloženog se vidi da se predlozi *u, na i o* uz akuzativ i lokativ mogu upotrebljavati za označavanje cilja kretanja i mesta vršenja radnje, dešavanja i stanja. Ovde ćemo ukazati na to kada se koji predlog upotrebljava u označavanju mesta.

Predlog *u* stoji uz imena pojmova kojima se označava nešto na bilo koji način omeđeno, ograničeno, zatvoreno. Pored već navedenih primera, evo i sledećih:

U Beogradu živi mnogo ljudi.
Pismo je brzo sakrila u knjigu.
Ceo dan uči u svojoj sobi.

Predlog *na* stoji uz imena pojmova kojima se označava mesto na gornjoj površini nečega, na visini, na otvorenom širokom prostoru, pored reke, mora, jezera ili uz imena koja su u nekoj vezi sa izloženim, npr.:

Stavio je knjigu na sto. Na knjizi je lep omot.
Otišli su na planinu/reku/more/jezero.
Proveli su odmor na Tari/na Adi Bojani.

Predlog *o* stoji uz ime predmeta o koji se nešto vezuje, kači, veša ili ga se nešto dotiče, udara o nj, npr.:

Obesi pušku o klin.
I lupnu o vrata.
Orden mu visi o vratu.

Πηγή: Pavica Mrzović, Gramatika Srpskog Jezika za Strance, Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića, Sremski Karlovci - Novi Sad, 2009

Ο Συνδυασμός των προθέσεων με τις πτώσεις και η χρήση τους

Međutim, uz izvesne imenice uvek ide predlog *u* a uz druge predlog *na*, npr.:

- a) predlog *u* predlog *na*
ići u pozorište *ići na koncert*
upisati se u školu *upisati se na fakultet*
raditi u bolnici *raditi na televiziji*

b) Uz neke imenice mogućna je upotreba i jednog i drugog predloga, ali pri tom se unosi oznaka određenosti/neodređenosti, npr.:

- živeti u selu* (određenom) *živeti na selu* (bilo kom)
raditi u pošti (određenoj) *raditi na pošti* (bilo kojoj)

c) Uz glagole koji obavezno zahtevaju prepozicionalnu dopunu (D_{prep}) predložiti nemaju nikakvo značenje, nezamenljivi su i treba ih zapamtiti zajedno s glagolom, npr.:

verovati u (nešto), *prevoditi na* (strani jezik), *obesiti o* (nešto)

Ovde treba reći da prema predlogu *u* s jedne strane i prema predložima *na* i *o* s druge strane, a koji se upotrebljavaju uz akuzativ i lokativ, postoji opozicija predloga *iz* i *s(a)* (za označavanje poticanja/odvajanja) koji se upotrebljavaju uz genitiv. Ovo ćemo prikazati šemom:

<i>u</i> _{ak./lok}	<i>iz</i> _{gen}
<i>na</i> _{ak./lok}	<i>s(a)</i> _{gen}
<i>o</i> _{ak./lok}	

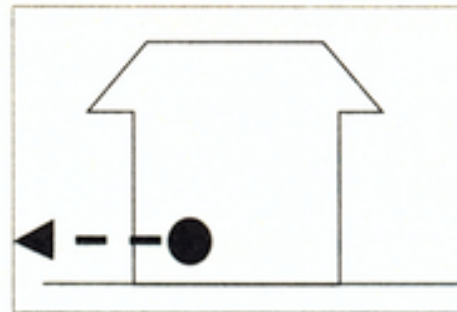
Znači, ako je uz akuzativ ili lokativ predlog *u*, onda će se za označavanje poticanja/odvajanja upotrebiti predlog *iz* uz genitiv, npr.:

- u* *iz*
Stavila je list u knjigu. (ak) *Istrgla je list iz knjige.* (gen)
Taj list je u knjizi. (lok) *Taj list je iz moje knjige.* (gen)

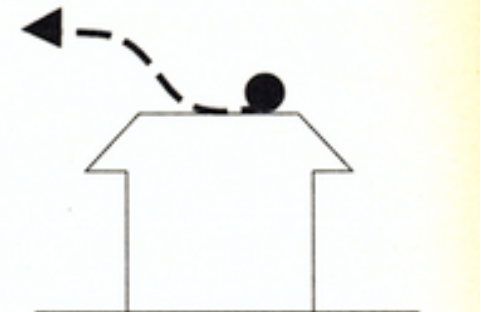
Ako je uz akuzativ ili lokativ predlog *na* ili *o*, onda će se za označavanje poticanja upotrebiti predlog *s(a)* uz genitiv, npr.:

- na, o* *s(a)*
Stavila je list na knjigu. (ak) *Uzela je list sa knjige.* (gen)
Taj list je na knjizi. (lok)
- Okačila je torbu o rame.* (ak) *Skimula je torbu s ramenom.* (gen)
Torba joj je o ramenu. (lok)

Predlogom *iz* uz genitiv se označava poticanje iz nekog omeđenog, zatvorenog prostora, a predlogom *s(a)* poticanje/odvajanje sa neke površine, širokog, otvorenog prostora, sa visine, mesta u blizini reke, mora i sl. Ovu razliku (uz gornje primere) predstavimo i sledećim:

On izlazi iz kuće.

Ptica je poletela sa krova.

Πηγή: Pavica Mrzović, Gramatika Srpskog Jezika za Strance, Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića, Sremski Karlovci - Novi Sad, 2009

Ο Συνδυασμός των προθέσεων με τις πτώσεις και η χρήση τους

Predlozi *među, nad, pod i pred*

1. AKUZATIVOM kada se označava odredište/cilj kretanja:

Sudija je utrčao među igračima.

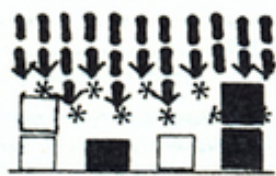
u funkciji označavanja mesta upravljaju akuzativom i instrumentalom i to:

2. INSTRUMENTALOM kada se označava mesto radnje/ zbiljanja/ :

Sudija je među igračima.

nad

Magla se spustila nad grad.

Nad gradom je gusta magla.

pod

Sklonio se pod drvo.

Sedeo je pod drvetom.

Došao je pred školu.

Predlogom *pred* uz akuzativ označava se i neki vremenski period:

Poći ću pred praznik.
To se desilo pred rat.

Predlozi *nad i pod* sa instrumentalom se često upotrebljavaju da označe apstraktne odnose nadređenosti odnosno podređenosti:

Nad Bosnom se promeni car.
Srbija je dugo bila pod Turcima.

Upotrebljavaju se, naravno, i u drugim slučajevima.

Prema ovim predlozima kada upravljaju instrumentalom označavajući mesto, stoje odgovarajući predlozi koji upravljaju genitivom označavajući opet mesto, ali nešto preciznije i određenije:

Stoji među ljudima. *Stoji između onih ljudi.*

Ali ako se određuje mesto između dva objekta, onda se može upotrebiti samo predlog *između* sa genitivom:

To se desilo na putu između Beograda i Zagreba.

Kod ostalih uvek postoji mogućnost alternacije:

<i>nad kućom</i>	<i>iznad kuće</i>
<i>pod drvetom</i>	<i>ispod drveta</i>
<i>pred kućom</i>	<i>ispred kuće</i>
<i>za ogradom</i>	<i>iza ograde</i>

Πηγή: Pavica Mrzović, Gramatika Srpskog Jezika za Strance, Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića, Sremski Karlovci - Novi Sad, 2009

Ο Συνδυασμός των προθέσεων με τις πτώσεις και η χρήση τους

Predlog **s(a)** upravlja:

1. GENITIVOM kada se, kao što smo ranije rekli, označava poticanje:

Ptica je poletela sa krova.
Uzeo je knjigu s police.

2. INSTRUMENTALOM kada se označava društvo, zajednica, način:

Učio je sa drugom.
Jeo je hleb sa sirom.
Borio se sa mačem u ruci.

Predlog **prema**:

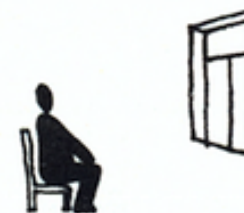
upravlja dvama padežima koji su inače istog oblika:

1. DATIVOM kada se označava smer kretanja, ali stizanje na cilj nije izvesno, npr.:

2. LOKATIVOM kada se označava mesto gde se neko/nešto nalazi, npr.:

On je pošao prema prozoru.

On sedi prema prozoru.

Ovaj se predlog, osim u predložnim frazama za označavanje mesta, upotrebljava i u predložnim frazama za označavanje vremena, npr.:

I tek prema jutru zaspa tvrdim snom. (dativ)

– i u drugim predložnim frazama, npr.:

Svako će raditi prema svojoj snazi. (dativ)
Objašnjavao je svoj stav prema nj o j. (dativ)

Πηγή: Pavica Mrzović, Gramatika Srpskog Jezika za Strance, Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića, Sremski Karlovci - Novi Sad, 2009

Ο Συνδυασμός των προθέσεων με τις πτώσεις και η χρήση τους

Predlozi: *blizu, nadomak, nadohvat, nasuprot, uprkos/usprkos*

Upravljavu genitivom i dativom. Upotreba jednog ili drugog padeža unosi nijansu razlike u značenje predložne fraze, npr.:

Za označavanje mesta sledeći predlozi: *nadomak, nadohvat, nasuprot, blizu* imaju sa

1. GENITIVOM

situativno značenje
obeležavanja određene
udaljenosti

*Oni su već bili nadomak obale.
Knjiga ti je nadohvat ruke.*

2. DATIVOM

značenje usmerenosti sa
obeležavanjem određene
udaljenosti

*On dopliva nadomak obali.
Primakni to nadohvat mojoj ruci.*

*Stavila je stolicu nasuprot ulazu.
Bili su već blizu kuće.*

*Stavila je stolicu nasuprot ulazu.
Primakli su se bliže* kući.*

I ovi predlozi, kao i oni ranije navedeni, upotrebljavaju se i u predložnim frazama drugih značenja, npr.:

*Nasuprot svim zabranama održala se slovenska služba.
Uprkos mećave/mećavi došli su na vreme.*

Πηγή: Pavica Mrazović, Gramatika Srpskog Jezika za Strance, Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića, Sremski Karlovci - Novi Sad, 2009

Ο Συνδυασμός των προθέσεων με τις πτώσεις και η χρήση τους

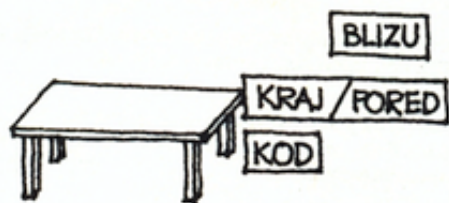
Predlozi koji upravljaju GENITIVOM

Većina predloga kojima se obeležava odnos prema mestu upravljaju genitivom. Pri tom se većinom predloga uz genitiv obeležava mesto vršenja radnje stanja/zbivanja kao i cilj kretanja, što kod ostalih predloga izaziva promenu padeža.

Predlozi koji određuju približno isti prostorni odnos jesu:

blizu, kod, pored, (po)kraj

Ovde ćemo ih grafički prikazati:

Stao/stajao je blizu/kod/pored(po)kraj stola.

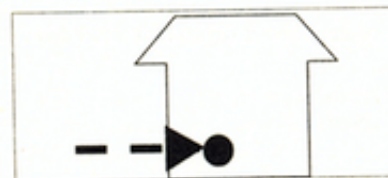
Ovim predlozima je blizak i predlog *mimo* s tim što se njime uvek označava da nešto prolazi neposredno pored nekog/nečega, npr.:

Prošao je mimo našeg automobila.

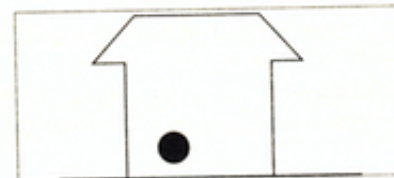
Ako predlog *kod* stoji uz genitiv imenice koja označava osobu ili uz genitiv ličnih zamenica, to obično dobija značenje mesta (doma te osobe ili mesta gde radi, gde se osoba nalazi). Tada se predlogom *kod* uz genitiv označava

uz glagole kretanja cilj:

*Ona ide kod Marije.
Ona će doći kod nje.*

uz ostale glagole mesto radnje, stanja, zbivanja:

*Ona uči kod Marije.
Ona uči kod nje.*

Uz glagole kretanja umesto predloga *kod* + genitiv, upotrebljava se dativ sa predlogom *k(a)* ili dativ bez predloga:

Ona ide k Marku. ili: Ona ide Marku.

Predlog *kod* sa imenicom *kuća* u genitivu jednine obično znači 'sopstveni dom' i određuje mesto radnje, dešavanja, stanja (ne može se upotrebiti uz glagole kretanja za označavanje cilja):

On sedi ceo dan kod kuće... 'u svom domu'

Πηγή: Pavica Mrzović, Gramatika Srpskog Jezika za Strance, Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića, Sremski Karlovci - Novi Sad, 2009

Ο Συνδυασμός των προθέσεων με τις πτώσεις και η χρήση τους

od, do

Predlogom *od* uz genitiv se označava polazna tačka kretanja, a predlogom *do* uz genitiv se označava krajnja tačka kretanja. Ovim predlozima se označava i rastojanje:

*Trčao je od kuće do škole.
Od kuće do škole ima 500 metara.*

put

Predlogom *put* uz genitiv se označava upravljenost:

Pošli su put Arandjelovca.

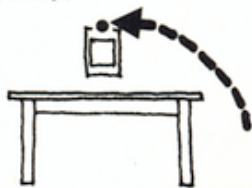
Πηγή: Pavica Mrzović, Gramatika Srpskog Jezika za Strance, Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića, Sremski Karlovci - Novi Sad, 2009

Ο Συνδυασμός των προθέσεων με ΤΙΣ ΠΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ Η ΧΡΗΣΗ ΤΟΥΣ

iznad, ispod, ispred, iza, između

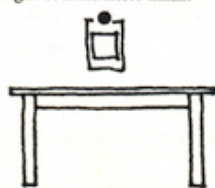
Ovi predlozi, koji se inače uvek slažu sa genitivom, određuju različita mesta u odnosu na ono što znači imenica u genitivu. Njima se uz genitiv označava:

a) cilj kretanja,

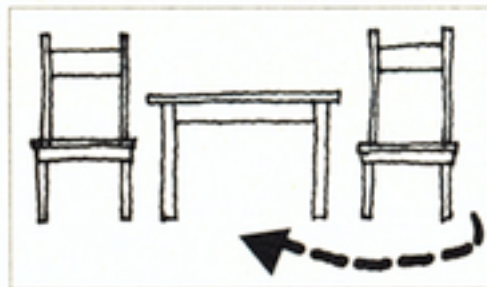

Stavio je sliku iznad stola.

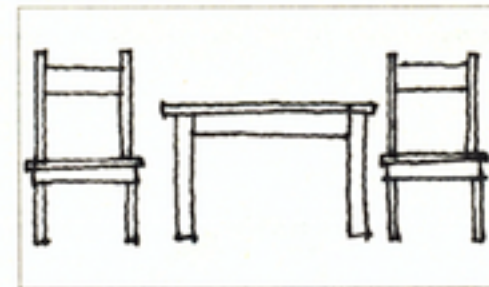
b) mesto gde se neko/nešto nalazi

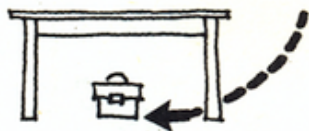
Slika je iznad stola.

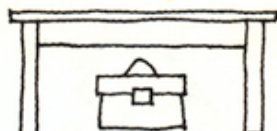
Stavi sto između stolica.

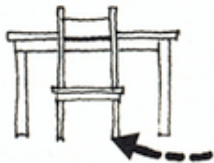
Sto je između stolica.

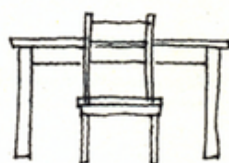
Stavio je torbu ispod stola.

Torba je ispod stola.

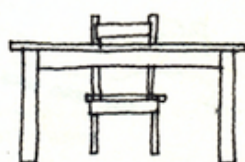
Stavi stolicu ispred stola.

Stolica je ispred stola.

Stavi stolicu iza stola.

Stolica je iza stola.

Πηγή: Pavica Mrazović, Gramatika Srpskog Jezika za Strance, Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića, Sremski Karlovci - Novi Sad, 2009

Ο Συνδυασμός των προθέσεων με ΤΙΣ ΠΤΩΣΕΙΣ και η χρήση τους

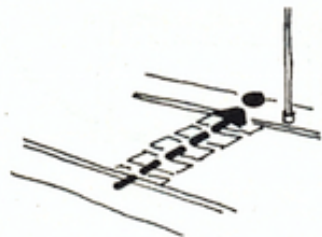
Sledećim predlozima se uz genitiv, takođe, ukazuje na mesto i to:

preko

Predlog *preko* određuje kretanje iznad nečega s imenom u genitivu ili kretanje s jedne strane na drugu stranu nečega s imenom u genitivu:

Bacio je loptu *preko* ulice.

On prelazi *preko* ulice.

Predlog *preko* se često upotrebljava i za označavanje prolaska kroz neko naseljeno mesto s imenom u genitivu na putu koji se produžava, npr.:

Preko Niša su doputovali u Skoplje.

Predlog *preko* može imati značenje predloga *iznad*:

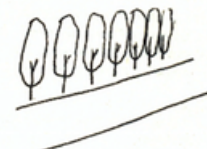
Ovde je voda *preko* glave. ('iznad glave').

duž

Predlog *duž* označava kretanje duž nečega s imenom u genitivu ili da je nešto raspoređeno duž nečega s imenom u genitivu, npr.:

Automobili jure *duž* puta.

Duž puta je drvored.

oko

Predlogom *oko* označava se da se nešto kreće oko pojma s imenom u genitivu ili da se nešto nalazi oko pojma s imenom u genitivu, npr.:

Deca trče *oko* drveta.

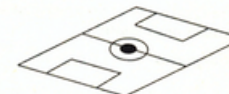
Deca sede *oko* drveta.

nasred, usred, posred

Ovim predlozima se uz genitiv označava cilj kretanja ili mesto gde se neko/nešto nalazi, npr.:

On utrča *nasred/posred/usred* igrališta.

On stoji *nasred/posred/usred* igrališta.

Frekventni predlozi kojima se uz genitiv označava mesto jesu i ranije navedeni predlozi *iz* i *s(a)* (koji stoje u opoziciji sa predlozima *u*, *na* i *o*).

Predlozi koji upravljaju genitivom upotrebljavaju se i u predložnim frazama kojima se označava:

- vreme

To se desilo *prilikom* letnjih igara.

Radi *od* jutra *do* mraka.

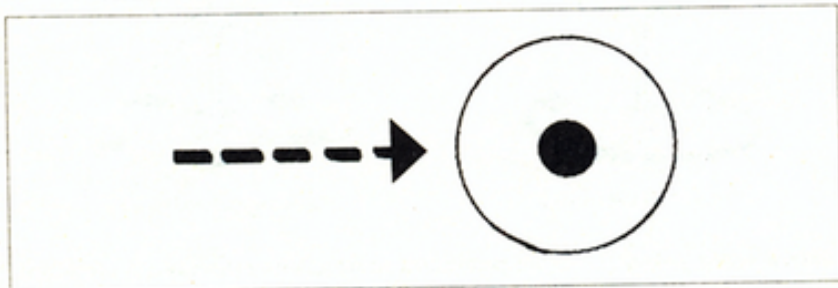
Ostaću *na* moru *preko* leta.

Πηγή: Pavica Mrzović, Gramatika Srpskog Jezika za Strance, Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića, Sremski Karlovci - Novi Sad, 2009

Ο Συνδυασμός των προθέσεων με τις πτώσεις και η χρήση τους

PREDLOZI KOJI UPRAVLJAJU DATIVOM

ka Predlogom *k(a)* se uz dativ označava smer kretanja, ali stizanje na cilj nije izvesno:

Pošli su ka centru grada.

Predlog *k(a)* se u ovom značenju upotrebljava naporedo sa predlogom *prema*, pa gornji primer može glisiti i:

Pošli su prema centru grada.

Ako se predlog *k(a)* upotrebi uz dativ imenice koje označavaju osobe ili uz dativ ličnih zamenica, predložna fraza može imati dva značenja:

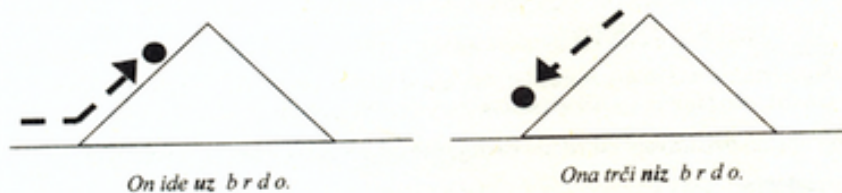
a)
usmerenost ka osobi sa imenom u dativu, npr.:
<i>Dodi k m a j c i. (sad, ovamo)</i>
<i>Primakni se k m e n i. (sad, ovamo)</i> | b)
mesto gde se osoba sa imenom u dativu nalazi, npr.:
<i>Idem k m a j c i. (u posetu)</i>
<i>Dodite k m e n i. (u posetu)</i> |
|--|---|

Ovde je moguće izostaviti predlog. U značenju navedenim pod b) češće se upotrebljava predlog *kod* uz genitiv:

Idem kod m a j k e. (u posetu)
Dodite kod m e n e. (u posetu)

PREDLOZI KOJI UPRAVLJAJU AKUZATIVOM

uz, kroz, niz Upotrebljavaju se u predložnim frazama koje označavaju mesto, npr.:

Tunel prolazi kroz brdo.

Ovi predlozi uz akuzativ mogu se i drukčije upotrebljavati. Na primer, predlogom *kroz* uz akuzativ se može označavati:

- vreme:
Takav beše kroz ceo život. (za vreme celog života)
Doći će kroz jedan sat. (posle jednog sata)
- upotrebljavaju se i u predložnim frazama drukčijih značenja:
Sećam ga se kao kroza sa n. (nejasno)
Kroz svoje predstavnike govorio je ceo narod. (preko svojih predstavnika)
Mezatio je sir uz vino. (Jeo je sir pijući vino)

Πηγή: Pavica Mrzović, Gramatika Srpskog Jezika za Strance, Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića, Sremski Karlovci - Novi Sad, 2009

Ο Συνδυασμός των προθέσεων με τις πτώσεις και η χρήση τους

PREDLOG *PRI* UPRAVLJA LOKATIVOM

pri

Predlog *pri* se upotrebljava u predložnim frazama raznih značenja, npr.:

To je bilo pri kraju rata.
Bio je pri čistoj svesti.

Πηγή: Pavica Mrzović, Gramatika Srpskog Jezika za Strance, Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića, Sremski Karlovci - Novi Sad, 2009

Σύνδεσμοι - Konjunktori.

- Σύνδεσμοι είναι τα άκλιτα μέρη του λόγου τα οποία έχουν σαν ρόλο την σύνδεση των συντακτικών συστατικών του λόγου: λέξεις, ομάδες λέξεων και προτάσεις.
- Οι σύνδεσμοι χωρίζονται σε: α) Συμπλεκτικούς i,ra,te,ni,niti. β) Εναντιωματικοί a,ali,nego,već,no. γ) Διαζευκτικοί ili. δ) Αιτιολογικοί rošto,zato,što,jer. ε) Χρονικοί docked,čim,rošto,tekšto. ζ) Παραχωρητικοί iako,mada. η) Συγκριτικοί kao,što,kao da ι) υποθετικοί ako,kad,da,ukoliko.

Τα μόρια - partikule

- Τα μόρια είναι τα άκλιτα μέρη του λόγου τα οποία λειτουργούν είτε σαν επιρρήματα είτε σαν σύνδεση με σκοπό να δώσουν έμφαση στη στάση του ομιλούντα.
- Τα μόρια κατατάσσονται σε: α) Αντίθεσης *međutim, rak.* β) Δεικτικά *evo, eto, eno, gle + genitiv* γ) Ερωτηματικά *zar, li.* δ) κατάφασης *da, takođe* ε) Άρνησης *ne.* ζ) Έμφασης *bar, baš, čak, već, tek, još.* η) Προσωπικής έμφασης *valjda, sigurno, možda, svakako, nipošto, naravno, na žalost, ypravo, uostalom, inače.*

Τέλος Ενότητας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ